

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ และความคาดหวังของแพทย์คอบทบาทของเภสัชกรด้านบริหารเภสัชกรรมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้และความคาดหวังดังกล่าว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแพทย์ประจำโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป ที่ได้รับการคัดเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นจำนวน 1,049 คน โดยอาศัยการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่จัดส่งทางไปรษณีย์ ได้รับการตอบกลับจากแพทย์จำนวนทั้งหมด 437 คน (อัตราการตอบกลับ 39.9%) แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีค่าความเชื่อมั่นที่วัดด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบักเป็น 0.9385 0.9730 และ 0.8884 สำหรับประเด็นคำถามการรับรู้ของแพทย์ ความคาดหวังของแพทย์คอบทบาทของเภสัชกรในปัจจุบัน และความคาดหวังของแพทย์คอบทบาทของเภสัชกรในอนาคต ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีตัวแปรหลายตัว ที่ระดับนัยสำคัญ .05

แพทย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านอายุรศาสตร์ มีอายุเฉลี่ย 40.1 ปี และมีความเฉลี่ยในตำแหน่งแพทย์ 15.4 ปี เกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการบริหาร และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเภสัชกร

ผลการศึกษาพบว่า แพทย์มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของเภสัชกรด้านบริหารเภสัชกรรมในระดับปานกลางเท่านั้น การรับรู้ของแพทย์พบมากในบทบาทที่เภสัชกรให้ข้อมูลแก่แพทย์เมื่อพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับใบสั่งยา การเป็นแหล่งความรู้ด้านยาทั่วไปที่ไม่จำเพาะของเภสัชกร และการที่เภสัชกรให้การปรึกษาแนะนำด้านการใช้ยาแก่ผู้ป่วย ส่วนบทบาทที่เภสัชกรให้ข้อมูลแก่แพทย์เกี่ยวกับทางเลือกในการสั่งจ่ายยาที่คุ้มค่าและประหยัดกว่าแก่แพทย์ รวมทั้งการที่เภสัชกรจะสอบถามแพทย์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการสั่งจ่ายยาเมื่อการใช้นั้นไม่ตรงตามหลักของการใช้ยานั้น แพทย์มีการรับรู้ในระดับที่ต่ำมาก แพทย์ที่มีอายุน้อยหรือมีอายุการทำงานในตำแหน่งแพทย์น้อยกว่า อยู่ในกลุ่มเวชปฏิบัติทั่วไป และดำรงตำแหน่งทางการบริหารจะมีระดับการรับรู้ถึงบทบาทของเภสัชกรมากกว่าแพทย์กลุ่มอื่น ส่วนสูตินรีแพทย์จะมีระดับการรับรู้ถึงบทบาทของเภสัชกรน้อยกว่าแพทย์กลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แพทย์ส่วนใหญ่มีระดับความคาดหวังต่อเภสัชกรด้านบริหารเภสัชกรรมในปัจจุบัน และในอนาคตในระดับปานกลางเท่านั้นเช่นกัน โดยในปัจจุบันแพทย์คาดหวังว่าเภสัชกรจะให้คำปรึกษาแนะนำด้านยาแก่ผู้ป่วย และช่วยติดตามดูแลการใช้ยาของผู้ป่วยและแจ้งให้แพทย์ทราบเมื่อมีปัญหาใดๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา อย่างไรก็ตาม แพทย์ส่วนใหญ่มีได้คาดหวังให้เภสัชกรเป็นผู้เชี่ยวชาญ

T 166011

ด้านการรักษาด้วยยา และ/หรือร่วมกับแพทย์ในการวางแผนการรักษาให้แก่ผู้ป่วย ส่วนบทบาทของเภสัชกรในอนาคตที่แพทย์ส่วนใหญ่คาดหวังให้เภสัชกรได้ดำเนินการคือ การมีความพร้อมที่จะตอบคำถามใดๆของผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา แพทย์ที่มีอายุการทำงานในตำแหน่งแพทย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี จะมีความคาดหวังต่อบทบาทของเภสัชกรในปัจจุบันในระดับที่สูงกว่าแพทย์ที่ทำงานมานานกว่า 16 ปี และแพทย์ที่ดำรงตำแหน่งทางการบริหารจะมีความคาดหวังต่อบทบาทของเภสัชกรทั้งในปัจจุบันและในอนาคตสูงกว่าแพทย์ที่มีได้ดำรงตำแหน่งทางการบริหาร

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของแพทย์เกี่ยวกับบทบาทของเภสัชกรและความคาดหวังของแพทย์ต่อบทบาทของเภสัชกรทั้งในปัจจุบันและในอนาคต พบว่า ตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์ต่อกันและกันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่ง ในการพัฒนาการแสดงบทบาทด้านบริหารเภสัชกรรมของเภสัชกร ให้สามารถทำงานร่วมกับแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Abstract

TE 166011

The objectives of this study were to explore physician's perception, current expectation, and future expectation of pharmacists' roles in pharmaceutical care, and to determine factors affecting these perception and expectation. Data were collected from 1049 physicians selected purposively from the physician population employed in general hospitals and regional hospitals, using mail survey. A total of 437 physicians participated in the study (response rate of 39.9%). The Cronbach's alpha coefficients for perception, current expectation, and future expectation questions were 0.9385, 0.9730 and 0.8884, respectively. Descriptive statistics and Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) were used in data analysis. An a priori of significance level was set at .05 for all hypothesis testing.

Most respondents were male and medical specialist, were not in administrative position, and graduated from Chiang Mai University. The average age of these physicians was 40.1 years and the average duration as practicing physician was 15.4 years. The majority of them had an experience in working with pharmacists.

The results showed that, on average, physicians knew about pharmacists' roles in pharmaceutical care only moderately. The roles which most physicians were aware of were pharmacist informing physicians when there were prescription problems, pharmacist providing general drug information, and pharmacist providing patient counseling. On the other hand, the level of physicians' perception was quite low on pharmacists' roles in suggesting more cost-effective and less expensive alternative treatments to physicians, and in questioning a physician when his/her prescriptions were deviated from approved treatment guidelines. Physicians who were younger, general practitioners, and were in administrative positions, as well as those who had practiced physicians for a shorter period of time knew about pharmacists' roles more than those who were older and in other groups of practice. Furthermore, obstetrists and gynecologists knew significantly least about pharmacists' roles in pharmaceutical care.

Physicians' current and future expectation of pharmacists was in moderate level. Currently, physicians expected that pharmacists would advise patients about medications, and help monitor medicine use by patients and report to the physicians if there were any drug-related problems. However, most respondents did not expect pharmacists to be an expert in medicine use

nor to involve in planning treatment for patients. For future roles, physicians expected pharmacists to be ready to address any drug-related questions which patients might have. The physicians with 10 or fewer years in practice had a significantly higher level of current expectation than those with longer than 16 years in practice. Further, physicians who were in administrative positions expected more of pharmacists than those not in administrative positions both presently and in the future.

The results also showed that there were significant positive relationships among physicians' perception of pharmacists' roles in pharmaceutical care, their current expectation of pharmacists, and their expectation of pharmacists' roles in the future.

The findings from this study could be used as one strategy in developing and expanding the pharmaceutical care roles of pharmacists in the way that would lead to more effective collaborative working relationships with physicians.